

Eesti Külade XII Maapäeva manifest

Heaks kiidetud 6. augustil 2017 Vana-Võidus Viljandimaal.

Meie, Eestimaa 15 maakonna külakogukondade esindajad ja Külaliikumine Kodukant kutsume üles Vabariigi Valitsust, ministereid, koostööpartnereid ja kogukondi arvestama järgmiste punktidega Eesti külaelu ja maaelu arengu kavandamisel ja elluviimisel:

1. **Maaelu ühtne koordineerimine.** Vajame valitsuse otsust, milline minister vastutab maaelu arengu tervikliku juhtimise eest. Täna on maaelu areng killustatud kolme ministri vahel ja puudub selge vastutaja.
2. **Maapiirkonna mõiste täpsustamine.** Tuleb selgelt määratleda äärealade, linnalähialade, väikelinnade kriteeriumid. Sellest lähtuvalt on vajalik üle vaadata Maaelu arengukava, Eesti regionaalpoliitika ja näha ette mõjusad meetmed, mis vastavad erinevate piirkonnatüüpide vajadustele. Vaja on kirjeldada, missugune on Eesti maaelu mudel.
3. **Ligipääsetavus.** Haldusreformi käigus on juba suurenenud vajadus parema ühenduse järele keskuste ja külade vahel. Vajalik on tagada hästitoimiv ja paindlik ühistransport, korrastada teede võrk ja arendada välja lairiba internetivõrk.
4. **Kogukonna kaasamine otsustusprotsessidesse.** Tagada tuleb kogukondade esinduste kaasamine elukeskkonda mõjutavate otsuste ettevalmistamisse ning parima lahenduse otsimisse. Peame oluliseks, et halduskorralduse raames saab külavanema funktsioon mõjusama väljundi.
5. **Kogukonnateenuste arendamine.** Haldusreformi käigus kasvab vajadus teenuste järele, mida saavad pakkuda kohalikud kogukonnad. Kogukonnad on valmis võrdsel partnerlusel omavalitsustega ja riigiga välja töötama ja pakkuma kogukonnale vajalikke teenuseid. Vaja on välja töötada teenuste selged rahastamise põhimõtted, mis on pikaajalised. Esmatasandi teenuste rahastamise peab tagama riik. Selleks, et tagada kogukonnateenuste kvaliteet ja jätkusuutlikkus on oluline, et igas kohalikus omavalitsuses töötab kogukonna arengu konsulendi kutsetunnistust omav isik.
6. **Inimeste võimestamine ja elukestev õpe.** Investeeringute ja rajatistesse peab olema tasakaalus investeeringutega inimkapitali arendamisse. Inimeste võimete ja oskuste arendamine on kriitilise tähtsusega. Oluline on tagada külavanemate koolitamise finantseerimine.
7. **Innovatsioon maaettevõtluses.** Maapiirkonnas luuakse järjest enam töökohti väljaspool põllumajandussektorit, mistõttu kogukonnad peavad väga oluliseks toetada innovaatiliste mikroettevõtete loomist ja arendamist. Samuti peame tähtsaks kujundada äärealadel alustavatele ettevõtjatele soodsam maksukeskkond.
8. **Maa- ja linnapiirkondade koostöö ja suurema sidususe loomine.** Kogukonnad on valmis algatama dialoogi linna ja maa omavahelise sidususe tagamiseks, mis toetab ja võimestab vastastikust arengut.
9. **Elanikkonna kaitse ja turvalisus.** Vajalik on suurendada kogukonna liikmete teadmisi, oskusi ja valmisolekut kriisiolukordadega toimetulekuks.
10. **Riiklikud toetusprogrammid.** Oluline on siseriiklikud regionaalarengu programmid jätkuvad ning nende rahaline maht kasvab. Kindlasti on vajalik, et toetuste otsustamisel rakendatakse alati initsiatiivi ning usaldatakse kohalike kogukondade teadmist.
11. **Suurendada kogukondade rolli Euroopa Liidu struktuurifondide kasutamisel.** Euroopa Liidu uueks eelarveperioodiks 2021-2027 on vajalik, et Eesti võtab kasutusele CLLD (Community Led Local Development – kogukonna juhitud kohalik areng) ja multifondid, et tagada kohalikele vajadustele kõige paremini vastavad investeeringud. CLLD efektiivseks rakendamiseks on vaja luua lihtne reeglistik, mis võtab arvesse erinevate struktuurifondide reeglite maksimaalset ühtlustamist. Peame oluliseks, et CLLD rakendamist koordineerib riigi tasandil üks minister ning toimib hea koostöö ja dialoog kõigi seotud osapoolte vahel.

Deklaratsioon on koostatud laialdase kaasamisprotsessi tulemusena. Arutelud toimusid maakondades kevadel 2017 ning Maapäeval toimunud teemakodades. Ühtlasi võtab deklaratsioon arvesse Euroopa tasandil välja töötatud raamdokumente maaelu arengu poliitika kujundamisel.